

РЕГИОНАЛЕН АНАЛИЗ

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОБРИ ПРАКТИКИ В СЕВЕРОЗАПАДЕН РАЙОН

РЕЗЮМЕ

Откриване на сини стаи за „щадящо изслушване на деца“

Министерски съвет е приел Концепция за държавна политика в областта на правосъдието за детето (2013 – 2020 г.) и план за действие. Същите обхващат всички необходими промени, които следва да се направят в системата на детското правосъдие.

Новият специален закон следва да развие система от алтернативни способи за намеса, мерки за въздействие и възпитателни мерки, които да позволяват на детето (и неговото семейство) да осъзнае своята отговорност и да разбере последствията за жертвата. Мерките ще се прилагат заедно с подкрепящи мерки и услуги, като: откриване на случая веднага след подаване на сигнал за проява едновременно от полицията и отдела „Закрила на детето“; прилагане на възпитателни мерки; мерки по отношение на родителите и др. В социалното законодателство следва да се предвиди списък от нови услуги, насочени към децата в контакт със системата за наказателно правосъдие (включително за подкрепящо участие в наказателните производства, за рехабилитация и реинтеграция).

Въвеждане на нова система от мерки за възстановяващо правосъдие и алтернативни на наказването, които дават възможност на всеки етап от наказателното преследване детето да бъде отклонено от системата.

Въвеждане на мерки за въздействие, съпровождащи наказанието пробация или част от него, които се налагат на непълнолетните с цел ефективната им реинтеграция.

Усъвършенстване на въведените вече правила за „щадящо изслушване“ на деца в процеса, с акцент по отношение на изслушване на детето в подходяща обстановка и извън съдебната зала; въвеждане на контрол върху формулировката на въпросите и начина на разпит от страните, за да се гарантира, че въпросите са разбираеми и подходящи за детето и не го стресират; активизиране на ролята на специалиста (детски психолог, социален работник, детски психотерапевт, социален педагог) в чието присъствие се изслушва детето, включително активно участие на това лице в хода на изслушването, с регламентирана възможност за пряка намеса при формулирането и задаването на въпроси и получаване на отговори.

Практиката се нарича „Синя стая“ и се прилага в 17 града на България, от които 5 са на територията на Северозападен район – Видин, Монтана, Козлодуй, Враца и Плевен. Целите на една такава практика са да се избегне допълнителното травмиране на детето в процеса на разследване и правораздаване. Също да се защитят неговите права и най-добър интерес, като едновременно с това се гарантира събирането на пълна и точна информация по даден случай, за да може да се приложи ефективно правосъдие. На разпита се прави запис, който в последствие може да се използва в съда. Като задължителен елемент от процеса, в помощ на прокуратурата и съда, трябва да бъде предвидено експертно проучване на средата и семейството на непълнолетния извършител на престъпление.

Конкретно добрата практика в региона е създаването на стая за изслушване, като добро взаимодействие между сдружение „Международна социална служба - България“ (МСС), които са включили в обучение съдии от районен съд – Бяла Слатина. Това е мотивирало съдиите, които създават със собствени средства такава стая, като в процеса методически са подпомагани от МСС. Стаята не е толкова добре технически оборудвана, но осигурява най-важната функция – защитена

за детето среда на изслушване и мнение. Тази стая функционира в момента и са налице положителни резултати от нейното използване. Предоставените от МСС информационни материали за подготовка на детето за явяване в съда са размножени от съдиите в Бяла Слатина и се предоставят на родителите, на които предстои да се явят в съдебно заседание.

Часове по здравно образование

Общинският съвет по наркотични вещества – Видин създава устойчива практика да организира и провежда в училищата (4-11 клас) часове по здравно образование. Темите, които са актуални и се представят на децата, са: „Зависимости“, „Психично здраве“, „Физическо здраве“, „Здравна култура“ и др. Тези часове са популярни в цялата област и са канени в различни населени места от областта. Специалистите твърдо заявяват, че тези часове са необходими на децата и че трябва да се въведат официално във всички училища. Създаването на добра здравна култура и информираност са в основата на превенцията на различните рискове в бъдеще.

Детски съвет - Монтана

„Детски съвет – Монтана“ е създаден в резултат на реализиран проект с УНИЦЕФ и „Партньори - България“, през 2013 г. Участието на децата е систематизирано и регламентирано, включително и начинът на избиране в този съвет. Служител на общината отговаря за организацията и дейностите. Интересното е, че този служител е секретар на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Децата от съвета регулярно общуват на срещи директно с представители на Общински съвет – Монтана, както и с ресорни ръководители по различни въпроси. Децата се събират регулярно, както за да бъде взето конкретно решение или дискутиран проблем, така и по принцип да обсъдят теми от ежедневието. Конкретно миналата година по инициатива на самите деца е събрана подписка за изграждане на спортна (street) площадка. Тази площадка е гласувана в Общински съвет и вече е построена. Друга съвместна инициатива, финансирана по Норвежкия механизъм, между децата и РИО на МОН, е взимането на мнение на техни връстници от училищата по различни въпроси и предложения, които в последствие са предоставени на РУО – Монтана.

В различни инициативи децата от съвета планират и осъществяват дейности за общността - например, на 1 юни с дарителство се организират забавления за децата на града, които са дошли на празника. Това взаимно „предаване“ на активното включване от по-големи към по-малки има своя положителен ефект.

Добрата практика е, че децата са подбрани по определени критерии и има правила на участие (учене в управление, правила и компромиси). Това участие определено оказва положително въздействие за възприемане на света и оформя бъдещи активни граждани.

Политика на включване и комуникация с гражданите - създаване на собствени механизми за подпомагане

Община Троян е сравнително малка община, която е приела модела да общува с различни обществени слоеве за постигане на обща цел – подобро състояние на гражданите. Наличие на Консултативен съвет към кмета и участието на деца, са пример за организирани дейности за намаляване на младежката безработица, например. При делегирането на социалните услуги за управление на граждански организации и НПО, общината поставя изискване за собствено участие в издръжката на услугите. Това е изцяло бизнес подход с цел подобро качество и мотивирано развитие на качеството. Организирането и поддържането на два фонда за набиране на средства за нуждаещи се граждани на общината – „Общински солидарен фонд за подпомагане лечението на граждани от община Троян“ и „Фонд за асистирана репродукция и лечение на репродуктивни заболявания“ са два обществени икономически механизми за задоволяване на нуждата на част от гражданите. Това предизвиква доверие у гражданите, активно участие, прозрачност и създава усещане за общност.

Дейности на МКБППМН – Враца за работа с деца в училища без педагогически съветници

Деца в училище отдавна са показали нуждата от интегриран подход към тях и техните потребности. Ефектът от въвеждането на педагогическите съветници е доказано положителен. Именно този резултат мотивира институциите в община Враца да въведат инициативата „Помощ за училищата“. Инициативата е насочена към училищата, в които няма педагогически съветници по някаква причина. Специалисти от МКБППМН – Враца посещават регулярно училищата и работят с децата, които са застрашени от отпадане, както и работят със семействата за връщане на вече отпаднали деца. До известна степен, тази дейност компенсира липсата на специалисти, които да работят с тези деца и е в синхрон със задълбочаващия се проблем – отпадане на децата от училище.

Неформално разпределение на инспекторите от ДАЗД, главна дирекция „Контрол правата на детето“ - офис Враца за подпомагане и участие на регионален принцип

Инспекторите от ДАЗД-офис Враца са направили вътрешно разпределение на административните области в СЗР с цел методическа помощ по въпроси, касаещи децата и семействата. Участвайки в различни работни срещи, планиране и анализ на системата за закрила на детето, давайки мнение и информирайки за промени в националната политика, те осигуряват директно прилагане на държавната политика по отделни направления и в нейната цялост, приоритети и принципи.

Това разпределение не е официално разписано, а е решение на самите инспектори. В конкретния случай тяхното участие се явява и превенция на създаването на неефективни политики или услуги.

Проектът „Гласът на българските деца“ се изпълнява от Българското училище за политика „Димитър Паница“ и се финансира от Фондация „Оук“. Той стартира през 2016 г. и ще продължи до 2019 г. Проектът е създаден, за да се засили процесът на формулиране и прилагане на адекватни детски политики и да се подпомогне въвеждането на добри практики за разрешаване на актуални проблеми. Той е насочен към политическите и гражданските лидери, допринасящи за формирането на детските политики. Целта е българските деца да се чувстват сигурни и защитени и техният глас да бъде чул от управляващите.

Настоящият документ представя накратко четвъртия от общо шест анализа, планирани в рамките на проекта, отнасящи се до районите за планиране в България. Тяхната цел е да представят състоянието на политиките, отнасящи се до децата в различни сфери, както и да идентифицират добри практики в региона. Те ще бъдат представени в рамките на 6 регионални срещи. Целта на срещите е обмяна на опит между завършилите Българското училище за политика, местните власти, институции, граждански организации, училища и други заинтересовани страни, запознаване с ключовите проблеми, които стоят пред гарантирането на детските права, както на национално ниво, така и специфичните за региона.